

№ исх: 33-2-04/2702 от: 16.06.2017

**«ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ**

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

**РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ**

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

16.06.2017ж. № 33-2-04/2702

**Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің
«Халық коммунистері»
фракциясының депутаттары
Ж. Ахметбековке
Г. Баймахановаға
А. Қоңыровқа
В. Косаревке
М. Магеррамовқа
И. Смирноваға
Т. Сыздықовқа**

Құрметті депутаттар!

Қазақстан Ұлттық Банкі әлеуметтік кепілдіктер жүйесінің проблемаларына көңіл бөлгендеріңізге алғысын білдіріп, депутаттардың Чернобыль АЭС-те болған апатты жоюға қатысқандардың проблемаларын басым тәртіппен шешу қажеттілігі туралы ұстанымын толығымен қолдайды.

Мемлекеттің әлеуметтік функциясы қоғамымыздың барлық мүшелерінің, әсіресе объективті себептермен толыққанды еңбек ете алмайтын (мүгедектер, әскери іс-қимылдарға, апаттардың салдарын жоюға қатысушылар) халықтың әлеуметтік осал топтары үшін өмірін қорғауды және қолайлы өмір сүру жағдайын қамтамасыз етуге арналады. Өз кезегінде, зейнетақымен қамсыздандыру халықты әлеуметтік қорғаудың ажырамас

бөлігі бола тұра, оның негізгі мақсаты еңбек қызметінің тоқтатылуына байланысты жоғалтқан тұрақты кірісті өтеу болып табылады.

«Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстанда зейнеткерлік жасқа жеткенге дейін зейнетақы төлемдерін алуға егер мүгедектігі мерзімсіз болып белгіленсе, I және II топтардағы мүгедектердің, ең төмен зейнетақы мөлшерінен кем емес төлемді қамтамасыз ету үшін зейнетақы жинақтары жеткілікті болған, сақтандыру ұйымымен зейнетақы аннуитеті шартын жасаған кезде, ерлердің 55 жасқа толғанда және әйелдердің 50 жасқа толғанда, Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерлерге тұрақты тұруға кеткен басқа мемлекеттер азаматтарының құқығы бар.

Халықаралық тәжірибе өзінің зейнетақы жинақ ақшасын зейнетақы жүйесінен мерзімінен бұрын алу оларға еңбекке жарамсыз жаста ең төменгі зейнетақыны қамтамасыз ету үшін жинақ ақша мөлшері жеткілікті адамдарға ғана рұқсат етілгенін көрсетіп отыр. Сонымен қатар азаматтардың жекелеген санаттарының, оның ішінде кірісі төмен немесе ауыр науқастанатын азаматтардың мұқтаждығы мен қажеттілігін қамтамасыз ету үшін әлеуметтік кепілдіктердің жәрдемақы төлеу және өзге де материалдық қамтамасыз ету түрлері сияқты өзге тетіктері бар.

«Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектеріне және соларға теңестірілген адамдарға берілетін жеңілдіктер мен оларды әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен Чернобыль АЭС-тегі апаттың зардаптарын жоюға қатысқан адамдар әлеуметтік кепілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысына (бұдан әрі – ҰОС) қатысушыларға, ал азаматтық немесе әскери мақсаттағы объектілердегі радиациялық апаттар мен авариялардың салдарынан мүгедек болған адамдар ҰОС мүгедектеріне теңестірілген.

Азаматтардың көрсетілген санаттары үшін амбулаторлық-емханалық мекемелерде басымдықпен қызмет көрсетуге, кезектен тыс емханаға жатқызуға, білікті медициналық көмекке, салықтық жеңілдіктерге, байланыстың барлық қызметтерін кезектен тыс пайдалануға, тұрғын үймен қамтамасыз етуге жеңілдіктер және басқа жеңілдіктер көзделген. ҰОС мүгедектеріне теңестірілген адамдарға жеке оңалту бағдарламасына сәйкес протездік-ортопедиялық көмек, техникалық қосалқы (компенсаторлық)

құралдар, қозғалуға арналған арнайы құралдар, санаторлық-курорттық емдеу беріледі.

Жеңілдіктері мен кепілдіктері бойынша ҰОС ардагерлеріне теңестірілген адамдарға өзге де әлеуметтік төлемдерден басқа ай сайын 6,19 АЕК (2017 жылы 14.046 теңге) мөлшерінде арнайы жәрдемақы, ал жеңілдіктері мен кепілдіктері бойынша соғыс мүгедектеріне теңестірілген адамдарға – 7,55 АЕК (2017 жылы 17.131 теңге) төленеді.

Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің деректері бойынша ҰОС қатысушыларына теңестірілген және зейнеткер болып табылатын адамдар алатын әлеуметтік төлемдердің орташа жиынтық мөлшері 2017 жылы 109.176 теңгені (жасына қарай зейнетақы 82.328 теңге, базалық зейнетақы 12.802 теңге, арнайы жәрдемақы 14.046 теңге), ал ҰОС мүгедектеріне теңестірілген адамдар алатын әлеуметтік төлемдердің орташа жиынтық мөлшері – 81.798 теңгені (жасына қарай зейнетақы 51.865 теңге, базалық зейнетақы 12.802 теңге, арнайы жәрдемақы 17.131 теңге) құрайды.

Мемлекет Чернобыль АЭС-тегі апаттың зардаптарын жоюға қатысушыларға, оқшаулау және көшіру аймағынан қоныс аударылғандарға (өз еркімен кеткендерге) және Қазақстан Республикасына қоныстанғандарға төленетін өзге төлемдермен қатар 2,13 АЕК (2017 жылы 4.833 теңге) мөлшерінде әлеуметтік жәрдемақы төлейді.

Мемлекет басшысының «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ең төменгі күнкөріс деңгейінің мөлшері қайта қаралады. Бұл базалық зейнетақының, мүгедектерге, асыраушысынан айырылған отбасыларына арналған жәрдемақылардың, мүгедек балаларды тәрбиелеушілерге арналған атаулы көмек пен жәрдемақылардың мөлшерін көтеруге мүмкіндік береді. Күтіліп отырғандай, 2018 жылы ең төменгі күнкөріс деңгейінің өсуі 2017 жылмен салыстырғанда 16%-ды құрайды.

Сонымен қатар, азаматтардың жекелеген санаттарын, оның ішінде азаматтық және әскери мақсаттағы объектілердегі радиациялық апаттар мен авариялар салдарынан зардап шеккендерді қорғау деңгейін арттыру қажеттілігін назарға ала отырып, Ұлттық Банк қазіргі кезде азаматтарға зейнетақы жинақтарының бір бөлігін заңда белгіленген зейнеткерлік жасқа

жеткенге дейін қатаң түрде белгілі бір қажеттіліктерге пайдалану мүмкіндігін беру мәселелерін пысықтауда.

Ипотекалық кредиттеу мөлшерлемелерін төмендетуге немесе кредит бойынша мерзімі өткен берешегі жоқ адамдардан банк сыйақыларын және сомалардың қалдығын есептен шығаруға қатысты, заңнамада жеңілдіктер мен кепілдіктер бойынша ҰОС қатысушыларға теңестірілген адамдардың 5% сыйақы мөлшерлемесімен және бастапқы жинақтаусыз 30 жылға дейін мерзімде жеңілдікпен кредит алу мүмкіндігі көзделгендігін атап өткен жөн.

Өз кезегінде, банктер мен олардың арасындағы қатынастар, егер заңнамада өзгеше көзделмесе, олардың арасында жасалған шарттармен реттеледі. Банктер өздерінің кредиттік саясатын айқындауға құқылы, олардың талаптарымен қарыз алушылар банктермен кредиттік шарттарға қол қою кезінде келіседі.

«Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Ұлттық Банк банктердің қарыз алушылардың берешегін есептен шығару, кешіру және мерзімін ұзарту мәселелері бойынша қызметіне араласа алмайды.

Төлем жасауға қабілетсіз қарыз алушылардың борыштарын кешіру банктердің зиян шегулеріне әкелуі мүмкін, соның салдарынан өздерінің зейнеткерлер, жеке кәсіпкерлер, шағын және орта бизнес өкілдерін қоса алғанда басқа клиенттері алдындағы міндеттемелерін орындауына ықпал етеді, бұл олардың мүдделерін шектеуге әкеледі. Қарызды өтеудің жеңілдік берілген кестесін ұсынуды, өсімпұл мен айыппұл санкцияларының күшін жоюды қоса алғанда қарызды өтеуде қиындыққа тап болған қарыз алушыларға қатысты шараларды қарастырған кезде банктер әрбір нақты оқиғаға байланысты олардың ішкі саясатына сәйкес шешімдер қабылдайды. Кредитті өтеуге байланысты ахуалды реттеу үшін қарыз алушылар ипотекалық қарыз шарттары бойынша өзара қарым-қатынастарды реттеуді жүзеге асыруға уәкілетті Банктік омбудсманға office@bank-ombudsman.kz электрондық мекенжай арқылы өтініш білдіруге құқылы.

**Құрметпен,
Төраға**

Д. Ақышев

№ исх: 33-2-04/2702 от: 16.06.2017

**«ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ**

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

**РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ**

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

16.06.2017г. № 33-2-04/2702

**Депутатам фракции
«Народные коммунисты»
Мажилиса Парламента
Республики Казахстан
Ж. Ахметбекову
Г. Баймахановой
А. Конурову
В. Косареву
М. Магеррамову
И. Смирновой
Т. Сыздыкову**

Уважаемые депутаты!

Национальный Банк Казахстана благодарит Вас за внимание к проблемам системы социальных гарантий и в полной мере разделяет позицию депутатов о необходимости решения в приоритетном порядке проблем участников ликвидации аварии на Чернобыльской АЭС.

Социальная функция государства призвана обеспечить защиту и нормальные условия жизни для всех членов нашего общества, в особенности для наиболее уязвимых слоев населения, которые в силу объективных причин не могут полноценно трудиться (инвалиды, участники военных действий, ликвидации последствий катастроф). В свою очередь, пенсионное обеспечение, являясь неотъемлемой частью системы социальной защиты населения, своим основным предназначением имеет возмещение потери постоянного дохода в связи с прекращением трудовой деятельности.

Согласно Закону Республики Казахстан «О пенсионном обеспечении в Республике Казахстан» правом на пенсионные выплаты до достижения пенсионного возраста в Казахстане обладают инвалиды I и II групп, если инвалидность установлена бессрочно, мужчины по достижению 55 лет и женщины по достижению 50 лет, имеющие достаточные для обеспечения выплат не ниже минимальной пенсии накопления, при условии заключения договора пенсионного аннуитета со страховой организацией, а также граждане других государств, выехавшие на постоянное место жительства за пределы Казахстана.

Международный опыт свидетельствует о том, что досрочно изымать свои пенсионные накопления из пенсионной системы разрешено лишь лицам, имеющим достаточный размер накоплений для обеспечения им минимальной пенсии в нетрудоспособном возрасте. Наряду с этим присутствуют иные механизмы социальных гарантий для обеспечения нужд и потребностей отдельных категорий граждан, в том числе граждан с низкими доходами или с тяжелыми заболеваниями: выплата пособий и иные виды материального обеспечения.

Законом Республики Казахстан «О льготах и социальной защите участников, инвалидов Великой Отечественной войны и лиц, приравненных к ним» лица, принимавшие участие в ликвидации аварии на Чернобыльской АЭС, приравнены по социальным гарантиям к участникам Великой Отечественной Войны (далее – ВОВ), а лица, ставшие инвалидами вследствие радиационных катастроф и аварий на объектах гражданского или военного назначения, – к инвалидам ВОВ.

Для указанных категорий граждан предусмотрены льготы на преимущественное обслуживание в амбулаторно-поликлинических учреждениях, внеочередную госпитализацию, квалифицированную медицинскую помощь, льготное налогообложение, внеочередное пользование всеми услугами связи, обеспечение жильем и другие льготы. Лицам, приравненным к инвалидам ВОВ, согласно индивидуальной программе реабилитации предоставляется протезно-ортопедическая помощь, технические вспомогательные (компенсаторные) средства, специальные средства передвижения, санаторно-курортное лечение.

Независимо от иных социальных выплат лицам, приравненным по льготам и гарантиям к участникам ВОВ, ежемесячно выплачивается специальное пособие в размере 6,19 МРП (14.046 тенге в 2017 году), а лицам, приравненным по льготам и гарантиям к инвалидам войны, – 7,55 МРП (17.131 тенге в 2017 году).

По данным Министерства труда и социальной защиты населения Республики Казахстан средний совокупный размер получаемых социальных выплат лиц, приравненных к участникам ВОВ и являющихся пенсионерами, в 2017 году составляет 109.176 тенге (пенсия по возрасту 82.328 тенге, базовая пенсия 12.802 тенге, специальное пособие 14.046 тенге), а лиц, приравненных к инвалидам ВОВ, – 81.798 тенге (пенсия по возрасту 51.865 тенге, базовая пенсия 12.802 тенге, специальное пособие 17.131 тенге).

Независимо от иных социальных выплат участникам ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС, эвакуированным (самостоятельно выехавшим) из зон отчуждения и отселения в Казахстан, государством выплачивается специальное пособие в размере 2,13 МРП (4.833 тенге в 2017 году).

Согласно Посланию Главы государства народу Казахстана «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность», с 1 января 2018 года будет пересмотрен размер прожиточного минимума. Это позволит повысить размеры базовых пенсий, пособий для инвалидов, семьям, потерявшим кормильца, адресной помощи и пособий для воспитывающих детей-инвалидов. Как ожидается, рост прожиточного минимума в 2018 году составит 16% в сравнении с 2017 годом.

Вместе с тем, принимая во внимание необходимость повышения уровня защиты отдельных категорий граждан, в том числе пострадавших вследствие радиационных катастроф и аварий на объектах гражданского или военного назначения, в настоящее время Национальным Банком прорабатываются вопросы предоставления гражданам возможности использования части пенсионных накоплений на строго определенные нужды до момента достижения пенсионного возраста, установленного законом.

Касательно снижения ставки ипотечного кредитования или списания банковских вознаграждений и остатков сумм с лиц, не имеющих

просроченной задолженности по кредиту, отмечаем, что законодательством предусмотрена возможность получения лицами, приравненными по льготам и гарантиям к участникам ВОВ, льготного кредита со ставкой вознаграждения 5% и сроком до 30 лет без первоначального накопления.

В свою очередь, отношения между банками и их клиентами регулируются заключенными между ними договорами, если иное не предусмотрено законодательством. Банки вправе сами определять свою кредитную политику, с условиями которой соглашаются заемщики при подписании с банками кредитных договоров.

В соответствии с Законом Республики Казахстан «О банках и банковской деятельности в Республике Казахстан» Национальный Банк не может вмешиваться в деятельность банков по вопросам списания, прощения и отсрочки задолженности заемщиков.

Прощение долгов неплатежеспособных заемщиков может привести к убыткам банков и, как следствие, повлиять на исполнение ими обязательств перед другими своими клиентами, включая, пенсионеров, индивидуальных предпринимателей, представителей малого и среднего бизнеса, что приведет к ущемлению их интересов. При рассмотрении мер в отношении заемщиков, испытывающих затруднения в погашении займов, включая предоставление льготного графика погашения займа, отмену пени и штрафных санкций, банки принимают решения в соответствии с их внутренней политикой в зависимости от каждого конкретного случая. Для урегулирования ситуации, связанной с погашением кредита, заемщики вправе обратиться к Банковскому омбудсману, уполномоченному осуществлять урегулирование взаимоотношений по договорам ипотечного займа, по электронному адресу: office@bank-ombudsman.kz.

**С уважением,
Председатель**

Д. Акишев